

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik (RP 201/2025 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Orian Bondestam, jord- och skogsbruksministeriet
- fiskerimästare Petri Savola, Livskraftscentralen i Sydvästra Finland
- specialforskare Jari Raitaniemi, Naturresursinstitutet
- verksamhetsledare Vesa Karttunen, Centralförbundet för Fiskerihushållning
- verkställande direktör Mikko Malin, Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finanssiala ry
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Tornio-Muoniojokiseura ry
- WWF Finland.

Inget yttrande av

- justitieministeriet
- miljöministeriet
- Natur och Miljö rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik ändras.

Enligt propositionen ska systemet med aktörsspecifika fiskekvoter preciseras så att överlåtbara nyttjanderätter kan användas som säkerhet för lån som beviljas av kreditinstitut. Enligt förslaget

Betänkande JsUB 5/2026 rd

ska kreditinstituten kunna vara innehavare av en pant på överlåtbara nyttjanderätter. Det föreslås att bestämmelser om dessa arrangemang fogas till lagen.

Nyttjanderätterna i fråga om strömmingsfiske med ryssja upphör 2026. Bestämmelserna i anslutning till detta behöver preciseras så att de särskilda fiskekvoterna för strömmingsfiske med ryssja högst kan vara lika stora som de fiskekvoter som fastställts för Finland genom förordning av Europeiska unionens råd efter att de kvotmängder som anvisats Åland och de övriga kvotmängderna för strömming har dragits av, samt så att de särskilda fiskekvoterna för strömmingsfiske med ryssja efter den 30 september 2027 flyttas till trålfiske med undantag av en mängd på 20 ton som skulle lämnas för ryssjefiske under oktober—december. Därtill ska minimimängden för den särskilda fiskekvoten för strömmingsfisket med ryssja i Bottniska viken höjas från 4 000 till 5 000 ton.

Dessutom ska de bestämmelser som gäller förlust av överlåtbara och icke-överlåtbara nyttjanderätter till följd av att aktörsspecifika fiskekvoter inte används preciseras så att en sammanlagd användningsgrad på mindre än 65 procent under de år som granskas när det gäller de aktörsspecifika fiskekvoter som har fördelats av Finlands fiskekvot hindrar att innehavaren förlorar nyttjanderätterna till staten, förutom i en situation där en kommersiell fiskare inte alls skulle ha använt sin aktörsspecifika fiskekvot. På så sätt beaktas de låga användningsgraderna för vissa av Finlands fiskekvoter och de ogrundade förlusterna av nyttjanderätter som hänför sig till dem. Också fiskeförbud ska utgöra en grund för att en innehavare inte kan förlora sina nyttjanderätter.

Lagen avses träda i kraft våren 2026.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt om utvecklingen av fiskekvotssystemet

Genom lagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik, nedan genomförandelagen, infördes i Finland vid ingången av 2017 ett nytt system med aktörsspecifika fiskekvoter. Kommersiella fiskare kan för närvarande utnyttja Finlands fiskekvoter för strömming, vassbuk och lax utifrån en aktörsspecifik fiskekvot eller en särskild fiskekvot. Kvotssystemet påverkar inte fisket efter andra fiskarter än de nämnda kvoterade arterna. Utifrån Naturresursinstitutets halvtidsutvärdering av fiskekvotssystemet ändrades genomförandelagen från och med den 10 januari 2023 så att de överlåtbara nyttjanderätterna för strömmingsfiske med ryssja gäller endast under en övergångsperiod som pågår till utgången av 2026, varefter fisket med ryssja sker inom ramen för gemensamma särskilda fiskekvoter. Strömmingsfiske med ryssja är en viktig kanal för nya fiskares inträde i branschen, eftersom det är ett relativt förmånligt sätt att inleda fiske utan stora investeringar och det därför har ansetts viktigt att möjliggöra fiske med ryssja och nätfiske efter strömming i hela kustområdet.

Jord- och skogsbruksutskottet har i sina tidigare betänkanden om genomförandelagen framhåvt att det centrala målet med att skapa och utveckla ett system med aktörsspecifika fiskekvoter har varit att förbättra lönsamheten och verksamhetsförutsättningarna för kommersiellt fiske (JsUB

Betänkande JsUB 5/2026 rd

20/2022 rd — RP 205/2022 rd och JsUB 16/2016 rd — RP 103/2016 rd). Syftet med den nu aktuella propositionen är att stärka förutsättningarna för att uppnå dessa ursprungliga mål i genomförandelagen. Dessutom bedöms de ändringar som föreslås i propositionen sammantaget bidra till att upprätthålla utbudet av inhemsk fisk för finländarna. Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Användning av överlåtbara nyttjanderätter som säkerhet för lån

Inom fiskekvotssystemet fördelas Finlands fiskekvoter till kommersiella fiskare i form av överlåtbara och icke-överlåtbara nyttjanderätter för viss tid. Överföringen av överlåtbara nyttjanderätter fiskarna emellan gör det möjligt att utveckla fisket och planera fisket bättre samt att avstå från fiske mot ersättning för överlåtelse av nyttjanderätter. Enligt propositionen ska systemet med aktörsspecifika fiskekvoter preciseras så att överlåtbara nyttjanderätter kan användas som säkerhet för lån som beviljas av kreditinstitut. Detta förslag till ändring av genomförandelagen baserar sig på en åtgärd som nämns i programmet för främjande av inhemsk fisk som godkändes 2021 och som handlar om att överlåtbara nyttjanderätter ska kunna användas som säkerhet för lån. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att tillgången på inhemsk fisk har en betydande roll när det gäller att garantera försörjningsberedskapen och livsmedelstryggheten, och att säkerhetsarrangemanget bidrar också till att främja tillgången.

Den nya reglering om användning av överlåtbara nyttjanderätter som säkerhet för lån som föreslås i propositionen främjar särskilt investeringar i fiskerinäringen i och med den nya formen av säkerhet för lån. Enligt den nya 16 a § som föreslås bli fogad till lagen får överlåtbara nyttjanderätter pantsättas för högst tio år. Pantsättningen av nyttjanderätter kan enligt den föreslagna bestämmelsen göras endast som säkerhet för lån för utvecklingen av fiskeföretaget. Behovet av investeringar för att förnya och modernisera fiskefartygen är stort, och de offentliga finansieringsmöjligheterna när det gäller fiskefartyg är strikt begränsade av EU-lagstiftningen. Det är mycket dyrt att köpa redskap för modernt yrkesfiske. Lånegarantisystemet förbättrar verksamhetsmöjligheterna för i synnerhet företag som bedriver trålfiske och det är särskilt viktigt för nyetablerade fiskare. Jord- och skogsbruksutskottet välkomnar den föreslagna nya regleringen om användning av nyttjanderätter som säkerhet för lån.

Särskild kvot för strömmingsfiske med ryssja och ändringar i samband med den

Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att den ovan beskrivna ändringen som gjordes 2022 i fråga om strömmingsfiske med ryssja innebär att de överlåtbara nyttjanderätterna upphör att gälla vid utgången av 2026. Till följd av detta redan fattade beslut bedrivs fiske med ryssja från och med 2027 igen inom ramen för de särskilda fiskekvoter som är gemensamma för fiskarna. Målet är att företag och företagare som fiskar i enlighet med det nuvarande systemet som baserar sig på överlåtbara nyttjanderätter och aktörsspecifika fiskekvoter ska kunna fortsätta med fiske utan betydande ändringar eller begränsningar, men samtidigt kan det också uppstå ny företagsverksamhet som baserar sig på fiske efter strömming med ryssja och på kustfiske efter strömming. I propositionen föreslås ändringar i strömmingsfisket med ryssja för det första så att minimimängden för den särskilda fiskekvoten för strömmingsfiske med ryssja i Bottniska viken höjs från 4 000 ton till 5 000 ton. Genom att höja minimimängden för fiskekvoten strävar man efter att säkerställa att kvoten är tillräcklig i hela Bottniska viken. Under perioden från och med

Betänkande JsUB 5/2026 rd

2010 har fångsten av strömming med ryssja i Bottniska viken överskridit 5 000 ton bara 2012 (5 560 ton) och 2014 (5 990 ton). Syftet med höjningen av kvoten är att undvika en situation där en kvot på 4 000 ton fylls och strömmingsfisket med ryssja måste begränsas betydligt både i Egentliga Finland och på andra håll i Bottniska viken.

Den ovan beskrivna höjningen av fiskekvoten för strömmingsfiske med ryssja i Bottniska viken till 5 000 ton har i sakkunnigyttranden till jord- och skogsbruksutskottet delvis fått motstridig respons. Det har föreslagits att höjningen ska höjas ytterligare och å andra sidan har de sakkunniga motsatt sig höjningen, eftersom höjningen av kvoten för fiske med ryssja har ansetts innebära att en del av fångsten flyttas bort från trålfisket. Den höjning från 4 000 ton till 5 000 ton som föreslås i propositionen är något mindre än två procent av den kvot som år 2025 fördelades till trålfiskare i Fastlandsfinland i form av aktörsspecifika fiskekvoter. Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att fisket med ryssja vid kusten som helhet gynnas av höjningen av kvoten för strömmingsfiske med ryssja i Bottniska viken och att dess kvotminskande effekt på trålfisket är tämligen liten. Utskottet anser att den föreslagna höjningen av kvoten är motiverad.

En annan ändring i propositionen som gäller strömmingsfiske med ryssja syftar till att bemöta trålfiskarnas farhågor genom att göra det möjligt att frigöra outnyttjade kvotdelar av de särskilda fiskekvoterna för fiske med ryssja för att fördelas till trålfiske. Om en del av den särskilda fiskekvoten för Bottniska viken eller Finska viken och Egentliga Östersjön blir ounyttjad, kan de outnyttjade kvotdelar som överstiger 20 ton fördelas till trålfiskare efter den 30 september. Den egentliga trålfiskeperioden inleds i huvudsak först i oktober och på så sätt kan trålfiskarna få fler fiskemöjligheter. Den mängd på 20 ton som reserveras för fiske med ryssja under oktober—december inom båda kvotområdena är större än de fångster som fåtts med ryssja under perioden 1.10—31.12 från och med år 2010. De största faktiska fångsterna med ryssja under denna period uppgick till 12 ton i Bottniska viken 2022 och 9 ton i Finska viken 2010. Jord- och skogsbruksutskottet anser att den föreslagna fångstmängden på 20 ton för fiske med ryssja i oktober-december är motiverad i båda kvotområdena.

I de yttranden som lämnats till jord- och skogsbruksutskottet har det framförts tämligen omfattande kritik mot den särskilda kvoten för strömmingsfiske med ryssja och yrkats att strömmingsfisket med ryssja ska återinföras i det aktörsspecifika kvotsystemet. Utskottet konstaterar att övergångstiden på nästan fyra år för strömmingsfiskare med ryssja enligt den lagändring som trädde i kraft 2023 löper ut vid utgången av 2026. Redan enligt den proposition som gällde lagändringen 2023 skulle jord- och skogsbruksministeriet utreda köpesumman för de överföringar av överlåtbara nyttjanderätter som genomförts inom strömmingsfisket med ryssja åren 2017—2022 samt eventuella grunder och finansieringsmöjligheter för betalning av kompensation för det till enskilda kommersiella fiskare. Enligt uppgifter från jord- och skogsbruksministeriet köpte endast ett fåtal ryssjefiskare nyttjanderätter 2017—2022, men utredningen pågår fortfarande. Jord- och skogsbruksutskottet hänvisar till det betänkande som utskottet godkände i samband med lagändringen 2023 (JsUB 20/2022 rd — RP 205/2022 rd) och betonar att utredningarna om kompensationer bör göras så snabbt som möjligt så att de förluster för dem som fiskar strömming med ryssja och som överfört nyttjanderätter ska kunna ersättas på behörigt sätt (*Utskottets förslag till uttalande 1*). Utskottet anser också att det är viktigt att man noggrant följer vilka konsekvenser ändringen av kvotsystemet för strömmingsfiske med ryssja

Betänkande JsUB 5/2026 rd

har för fiskarna och tillgången på inhemsk fisk från ingången av 2027 (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 201/2025 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner två uttalanden. (Utskottets förslag till uttalanden)

Utskottets förslag till uttalanden

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen så snabbt som möjligt utreder de skador som överföringarna av nyttjanderätten till strömmingsfiske med ryssja till följd av lagändringen 2023 orsakat enskilda kommersiella fiskare och utifrån utredningen ser till att de får ekonomisk kompensation som engångsersättning.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och utvärderar tillståndet för strömmingsfiske med ryssja i slutet av 2027. Om lagändringarna leder till att nuvarande innehavare av fiskekvoter drar ner på eller avstår från fiske med ryssja eller om fångsten inte fördelas jämnt, bör regeringen omedelbart vidta nödvändiga korrigerande åtgärder med beaktande av situationen och fångstfördelningen före reformen. Samtidigt bör regeringen bedöma förändringarna i värdet av strömmingsfångsten vid fiske med ryssja och hur ändringarna har påverkat fördelningen av användningen av fångsten till exempel mellan strömming som används som livsmedel och strömming som används som foder. Regeringen bör också utreda hur ändringen har påverkat de trålfiskeföretag som har bytt kvoter med ryssjefiskare.*

Betänkande JsUB 5/2026 rd

Helsingfors 16.4.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Tiina Elo gröna
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Janne Jukkola saml
medlem Antti Kangas saf
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Anders Norrback sv
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Timo Suhonen sd
medlem Eerikki Viljanen cent
medlem Peter Östman kd
ersättare Petri Huru saf (delvis)
ersättare Olga Oinas-Panuma cent.

Sekreterare var

utskottsråd Tuire Taina.

Betänkande JsUB 5/2026 rd Reservation

Reservation

Motivering

I propositionen föreslås ändringar i det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik så att man vid strömmingsfiske med ryssja slopar aktörsspecifika kvoter och övergår till en gemensam kvot. Propositionen kan inte anses motiverad.

De synpunkter som framfördes vid utskottets sakkunnigutfrågning visar att bevarandet av det aktörsspecifika kvotsystemet vore ett klart bättre alternativ med tanke på fiske med ryssja än den föreslagna gemensamma kvoten.

Det aktörsspecifika kvotsystemet har varit en central faktor för fiskerinäringens stabilitet och förutsägbarhet. När fiskaren känner till sin kvot kan han planera sin verksamhet, sina investeringar och användningen av arbetskraft på lång sikt. Enligt näringslivets representanter har systemet upplevts fungera och stabilisera företagsverksamheten. En modell som baserar sig på en gemensam kvot tvingar däremot till att fiska så snabbt som möjligt innan kvoten fylls, vilket gör verksamheten oförutsägbar och försvårar resurshanteringen.

SlopanDET av aktörsspecifika kvoter leder i praktiken till tävlingsfiske. Då gynnas de aktörer som kan starta fångsten först eller fiska effektivast på kort tid. Det ökar ojämlikheten mellan aktörerna och försvagar ställningen för mindre kustfiskare. Tävlingsfiske kan också öka motstridigheterna mellan fiskare och ägare av vattenområden samt mellan dem som bedriver olika fångstformer.

Ur en ekologisk synvinkel möjliggör de aktörsspecifika kvoterna kontrollerat fiske. Fiskarna kan avsluta fisket kontrollerat när den egna kvoten har fyllts. Inom den gemensamma kvoten fortsätter fisket så länge kvoten finns kvar, vilket ökar risken för bifångster och bortslängning och kan leda till ojämnt fisketryck i vissa områden.

Dessutom kan slopanDET av aktörsspecifika kvoter medföra praktiska problem vid mottagande och förädling av fångsten. En tidsmässig koncentration av fisket försvårar hamnarnas och industrins verksamhet och kan försämra tillgången till i synnerhet matströmming.

De aktörsspecifika kvoterna stöder också investeringar i fiskerinäringen och tillgången till finansiering. Kvoterna kan användas som säkerhet för lån, vilket möjliggör förnyelse av materiel och generationsväxlingar. Utan aktörsspecifika kvoter har ryssjefiskare inte något motsvarande säkerhetsvärde, vilket försätter dem i en ojämlig ställning jämfört med andra fiskare.

Trots sakkunnigyttrandena kommer man i och med propositionen att slopa de aktörsspecifika kvoterna för fiske med ryssja. Det är klart att ändringen försvagar stabiliteten inom fiskerinäringen, ökar motsättningarna och äventyrar verksamhetsförutsättningarna för ett hållbart kustfiske. Därför bör propositionen inte godkännas, utan den bör tas upp till ny beredning vid jord- och skogsbruksministeriet så att ändringarna bereds i samarbete med fiskerinäringen.

Betänkande JsUB 5/2026 rd
Reservation

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 16.4.2026

Eerikki Viljanen cent
Olga Oinas-Panuma cent